

مرکز مجاز امام صادق (ع)

اصول الفقه

اشتراک احکام بین عالم و جاهل

جلسه ۲۹۷

استاد نجار زاده

اشتراک احکام بین عالم و جاهل

اجماع امامیه بر این است که احکام خداوند متعال، مشترک بین عالم و جاهل (به آن احکام) است؛ مثلاً نماز، بر همه مکلفین واجب است؛ چه علم به وجوب آن داشته یا نداشته باشند.

اما علم تنها تاثیری که دارد، در منجزیت است؛ مثلاً مکلف، تنها زمانی بخاطر مخالفت با حکم شرعی مستحق عقاب است که علم یا حجت معتبره‌ای که قائم مقام علم باشد، برای او نسبت به آن حکم شرعی بوده باشد؛ وگرنه مستحق عقاب نیست.

بنابراین، علم و آنچه قائم مقام آن است، شرط برای تنجز تکلیف است نه علت تامه آن؛ برخلاف فرموده صاحب کفایه، که علم را علت تامه می‌داند.

در مقابل قول امامیه، قول دیگران است که گمان کرده‌اند احکام فقط برای کسی ثابت است که عالم به آن است یا حجتی نزد او است؛ ولی کسی که عالم به حکم نیست و حجتی هم ندارد؛ فی الواقع حکمی برای او ثابت نیست.

دلیل اشتراک حکم شرعی بین عالم و جاهل:

۱- اگر حکم، مشترک بین عالم و جاهل نباشد، پس باید مختص به عالم باشد.

۲- اگر مختص به عالم باشد، معنایش تعلیق حکم، بر علم به آن است.

۳- اما تعلیق حکم بر علم به آن محال است؛ زیرا خلف لازم می‌آید.

۴- پس حکم شرعی، مشترک بین عالم و جاهل است.

بیان لزوم خلف: ...